

ἐνθουσιασμοῦ ἢ σφετεριζόμενοι τὰς ὁμοιοκαταληξίας καὶ τὰς ἐμπνεύσεις ἐθνικῶν ποιητῶν. Τὴν φορὰν ταύτην, ἀντὶ τῶν μονοτόνων αὐτῶν ψελλισμάτων, ὁ Μάρτιος προσέφερεν ὑπερῆφανως δύο βαρύνοντα πνευματικὰ παραθέματα ἐν τῷ συλλόγῳ Παραρσῶ. Ἐκεῖ τὸ πρῶτον ὁ Ἀνδρέας Λασκαράτος ἐπέδειξε τῷ Ἀθηναϊκῷ κοινῷ τῆς μορφῆς αὐτοῦ τὸ πολὺν καὶ τοῦ πνεύματος τὸ νεάζον καὶ τὸ πρῶτον ὁ Ἀχιλλεὺς Παράσχος ἀνέγνω τῆς Μούσης του δραματικὸν προῖον.

Τὸ ἀγλαότερον ἄνθος τοῦ Μαρτίου εἶνε ἡ ἀνύψωσις τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἑορτῆς εἰς τὴν πρέπουσαν περιωπῆν. Ἡ 25 Μαρτίου ἀπέθνησκεν ὑπὸ ἀναμιμίας, ὀλίγαι ῥυπαραὶ σημαῖαι ἀσχημίζουσαι ἐξῶστας τινάς, καὶ αὐταὶ ἐπιβαλλόμεναι ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας, ἑκατοστὺς νυσταλέων στρατιωτῶν, παρατασσομένων ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς Ἑρμαικῆς ὁδοῦ, παρέλασις τῶν βασιλικῶν ὀχημάτων ἀπὸ τῶν Ἀνακτόρων μέχρι τῆς Μητροπόλεως, καὶ τανάπαλιν, ὅμιλοι πολιτῶν ἀπαθέστατα ἐν τῇ ὁδῷ παρατηρούντων, καὶ ὅμιλοι κυριῶν φιλαρέσκως ἀπὸ τῶν ἐξωστῶν ἐποπτευουσῶν, περὶ τὴν ἐσπέραν κρότοις τηλεβόλων, ἐκπληθέντες μέχρι τοῦ νὰ ἐρωτῶσι «τί τρέχει», καὶ φωταψία εἰς τινὰ γραφεῖα δημοσία κατὰ τὰ λοιπὰ σκότος, σιγὴ, οὐδεμίαν ἐξοχος ἐκδήλωσις, οὐδεμίαν κραυγὴ ἐνθουσιασμοῦ, οὐδ' ἐν ἀντάξιον μνημόσυνον. Αἱ τολμηρότεραι τῶν ἐφημερίδων ἤρξαντο συνηγοροῦσαι ὑπὲρ τῆς καταργήσεως τῆς χλεύης ταύτης τῶν ἐθνικῶν πανηγύρεων. Ἐφέτος ἡ μαγικὴ βάρδος τοῦ ἐνθουσιασμοῦ ἐθαυματουργήσεν. Αἱ Ἀθηναὶ διεκοσμήθησαν, ὡς οὐδέποτε· βασιλικὴν ἐσθῆτα περιεβλήθησαν ἵνα περιπτυχθῶσιν ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτῶν τὴν ὠραίαν νύμφην τοῦ Μαρτίου· ἐκάστη πυχὴ τῆς μυριοπύχου αὐτῆς ἐσθῆτος ἀπετελεῖτο ὑπὸ στιλπνῆς κυανολεύκου σημαίας. Καὶ τὸ βαρύτεμον αὐτῆς διάδημα τὸ ἀπαστράπτον ἐξ ἀδάμαντων καὶ μαργαριτῶν ἦτον ἡ Ἐκθεσις τῶν κειμηλίων τοῦ Ἀγῶνος. Ἐκεῖ ἠδυνήθημεν ὄντως νὰ ἀρθῶμεν οἱ μικροὶ πρὸς τοὺς μεγάλους πατέρας μας. Ἐκεῖ καὶ ἀνέγνωμεν καὶ ἀντικρύσαμεν καὶ ὠσφράνθημεν καὶ ἠγγίσαμεν τὴν ἱστορίαν μας.

* *

* *

Χαῖρε, ὦ Μάρτιε! οὐδέποτε βασιλεὺς ἔστειρε τοσοῦτον τὸν λαόν σου, ὡς ἠγάπησες σὺ τοὺς πτωχοὺς Ἀθηναίους σου· παρέστης ἐν διαδοχῇ πρὸ τῶν ὀμμάτων μας θερμὸς, ὡς ἐρωτευμένους εἰκοσαέτης, παγετώδης, ὡς ὁ Ἰανουάριος, παρέστης ὡς δημαγωγός, ὡς γελωτοποιός, ὡς στρατηλάτης, ὡς ποιητής, ὡς πατριώτης· ἔτερψες, ἐτρόμαξες, ἐνεθουσίασες, συνεκίνησες, ἐξήγειρες τὸ φρόνημα. Εἰς τὸν νεκρὸν σου ὁ διάδοχος τοῦ θρόνου

σου, ὁ εὐανθέστερος τῶν ἀδελφῶν σου, ἀπονέμει τὰς πλουσιωτάτας τιμὰς· τὸ φερέτρον σου πλέκει ἐκ τῆς χλόης τῶν ἄγρῶν, διακεντῶν ἐπ' αὐτοῦ τὰ λευκάνθεμα καὶ τὰς μουσωτιδας σου, καὶ εὐωδιάζει αὐτὸ μὲ τοὺς κλωνίσκους τοῦ βασιλικῆ σου. Ἐπὶ τοῦ τάφου σου δὲ κατασπείρει τὰ ἰδικὰ του πλούτη, κάλυκας ἔτι τὰ ρόδα του, καὶ τὰ γλυκύχροα τῆς ροδακινέας ἀνθύλλια· καὶ σχηματίζει σκιερὰν θαλίαν ἐπ' αὐτοῦ μὲ τὰς ροιάς καὶ τὰς πορτοκαλλέας του. Καὶ ἵνα φαιδρῶς ἀπασχολήσῃ τὸ πένθος μας ὁ πονηρὸς Ἀπρίλιος εἰσέρχεται, συνεπάγων τὴν παγίδα τῆς πρωταπριλιάς, τῆς ὁποίας αἱ λαβίδες ἐργάζονται πρὸς γέλωτα πολλῶν καὶ θήραν πάντων, συλλαμβάνουσι δὲ μόνον τοὺς λήσμονας καὶ τοὺς εὐπίστους. Καὶ σύρει μαζῇ του τὴν ἐβδομάδα τῶν Παθῶν, τὴν κατανύγουσαν τοὺς πιστοὺς, καὶ τοὺς ἀπίστους ψυχαγωγοῦσαν· αἱ ἐκκλησίαι αἱ κατὰ τὸν λοιπὸν χρόνον παγεραὶ ὑπὸ τῶν μαρμάρων καὶ τῆς ἐρημίας, πληροῦνται τότε χριστιανικώτατα· καὶ ἐνίοτε μάλιστα ἐνεκα τῆς θερμότητος, τὴν ὁποίαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναπτύσσει ἡ ἀτμοσφαῖρα τῶν ναῶν, τὰ ἐγκόσμια πάθη ἀπροσδοκῆτως ἀναφλέγονται, καὶ διασταυροῦσι τὰς φλόγας καὶ τὰ μύρα των μετὰ τῶν λαμπάδων τοῦ Ἐσταυρωμένου καὶ τῶν ἀνθῶν τοῦ Ἐπιταφίου. Τὰ Εὐαγγέλια τῆς Μεγάλης Πέμπτης, αἱ λιτανεῖαι τῶν Ἐπιταφίων, αἱ ἐπισκέψεις τῶν ναῶν, τὰ κόκκινα αὐγά, ὁ ἄμνος τοῦ Πάσχα, τὸ φίλημα τῆς ἀγάπης, αἱ καλλοναὶ τοῦ ἔαρος, αἱ ὑποσχέσεις τοῦ προσεχοῦς θέρους, βαθεῖαι ἀσχολίαι, γλυκεῖαι προσδοκίαι, πᾶσαι ἡμῶν χαράτουςαι εἰς τὴν ἀγάπην μας τὸν Ἀπρίλιον, καὶ διαπράττουσαι... τὴν λήθην τοῦ Μαρτίου.

Χαῖρε, ὦ Μάρτιε!

Χρονογράφος

Ἡ ΚΟΡΗ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Ὅτε τῷ 1810 ὁ Βύρων διέμεινεν ὀλίγας ἐβδομάδας ἐν Ἀθήναις κατέλυσε εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Θεοδώρας Μακρῆ, χήρας τοῦ προζένου τῆς Ἀγγλίας. Ὁ ποιητής, ἀσχολούμενος τότε εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ *Tadild "Aroid"*, σαγηνευθεὶς δ' ἐκ τῆς χάριτος τῆς Θηρεσίας, τῆς πρεσβυτέρας κόρης τῆς ξενιζούσης αὐτόν, ἀφῆκε κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀναχωρήσεως, ὡς ἀποχαιρετισμόν, εἰς τὴν νεάνιδα τὸ θελκτικώτατον ἄσμα *Maid of Athens*: «Κόρη τῶν Ἀθηνῶν, προτοῦ νὰ χωρισθῶμεν ἀπόδος μοι τὴν καρδίαν μου,» ἐν ᾧ ἀνὰ πᾶσαν στροφὴν ἐπαναλαμβάνεται ἑλληνιστὶ ὁ ἐπωδός: *Ζωὴ μου, σὰς ἀγαπῶ*.

Ἐν ταῖς *Kallorais* τοῦ Βύρωνος (*Finden's Byron Beauties*) εὕρηται καὶ εἰκὼν τοῦ Ἀγγλου *Meadows*, παριστῶσα τὴν κόρην ἐκείνην

τῶν Ἀθηναίων, θελκτικωτάτην μὲ τὴν ἑλληνικὴν ἐνδυμασίαν ἦς, ἔχουσαν περιδεδεμένας τὰς πλεξίδας διὰ σπρικοῦ κεφαλοδέσμου· καὶ φοροῦσαν ἐρυθρὸν φέσιον, σκεπτικὴν δέ, ὡσεὶ ἀνεμιμνήσκον τὸν ἑλληνικὸν ἐπὶ τῶν βυρωνείων στροφῶν, *Ζωὴ μου, σὰς ἀγαπῶ*. Ἀγνοῶ ἂν ὁ καλλιτέχνης εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ἀθηναίαν κόρην, καὶ ἂν ἐκ τῶν τριῶν τῆς κοσολίνας Μακρῆ θυγατέρων, τῆς Θηρεσίας, τῆς Κατίγκως, τῆς Μαριάνης, ἢ ἀπεικονιζομένη εἶναι ἐκείνη, ἣν ὁ Βύρων ἀπηθανάτισεν. Εἰς Σκῶτος, ὁ Hugh Willams, διερχόμενος ἐξ Ἀθηνῶν, πολλὰ μετὰ τὸν ποιητὴν ἔτη, κατεβέβηκε καὶ οὗτος ἀπὸ τὴν λεπτοφυῆ καὶ ὠχρὰν μορφήν, τοὺς λεπτοὺς ὀδόντας, τὴν εὐθυτενὴν ἄνα καὶ τὸ περίφορον βλέμμα τῆς Θηρεσίας Μακρῆ. Πάντες δ' οἱ περιηγηταὶ ἐζήτουν νὰ ἴδωσιν ἂν ἡ ὠραία Ἑλληνίς ἦτο ἀξία τῆς προσγενομένης αὐτῇ ὑπὸ τοῦ Βύρωνος τιμῆς, καὶ οὐκ ὀλίγοι βεβαίως ἐπανέλαβον τοὺς στίχους τοῦ ποιητοῦ: «Κόρη τῶν Ἀθηναίων, ἀναχωρῶ· γλυκεῖα παρθένη, ἐνθυμῶ καὶ ἐμὲ ὅταν ἦσαι μόνη.»

Φαντάζεται ἕκαστος τὴν κόρην τῶν Ἀθηναίων, ἐρυθριῶσαν καὶ ἀγαλλομένην ἅμα, ὅτε ἐλάμβανεν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ εἰκοσικαιεξαετοῦς τότε ποιητοῦ τὰς στροφὰς ἐκείνας, ἐν αἷς ἡ παρθενικὴ χάρις καὶ ἡ ἀνθηρὰ καλλονὴ αὐτῆς διηγωνίζοντο οὕτως εἰπεῖν ἐν γλώσση ἀθανάτω. Ὁ Βύρων δὲν εἶχε ἀνάγκην νὰ εἴπῃ εἰς τὴν Θηρεσίαν Μακρῆ, «Ἐνθυμῶ καὶ ἐμὲ, ὅταν ἦσαι μόνη.» Οἱ «ἰασιπδόχροι θύσανοι» τῶν βλεφαρίδων τῶν «δορκαδείων ὀφθαλμῶν» τῆς κόρης θὰ ὑγράνθησαν βεβαίως ἐκ δακρύων, ὅτε μετὰ δεκατέσσαρα ἔτη ὁ ποιητὴς ἀπέθανεν ἐν Μεσολογγίῳ!

Ποίαν ἡλικίαν νὰ εἶχε τότε ἡ κόρη τῆς Θεοδώρας Μακρῆ; Ἴσως εἶχε ἤδη ὑπανδρευθῆ τὸν Ἄγγλον Black. Τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι, ὅτι μετὰ πενήντην ἔκτοτε ἔτη (ἡμῖς αἰὼν ταχέως παρέρχεται) αἱ ἀγγλικαὶ ἐφημερίδες ἀνήγγελλον, ὅτι ἐν τρώγλῃ τινὶ τοῦ Λονδίνου ἀπέθνησκε τῆς πείνης γραῖα γυνή, ἡ κυρία Black, αὐτὴ ἡ ὠραία ποτὲ κόρη τῶν Ἀθηναίων, ἣς τὴν κυματίζουσαν κόμην ἐθώπευον προσπαίζουσαι αἱ αὔραι τοῦ Αἰγαίου, ἡ κόρη τῶν Ἀθηναίων, πρὸς ἣν ἀναχωρῶν ἔλεγεν ὁ Βύρων, *Ζωὴ μου, σὰς ἀγαπῶ!* Ὅποια συμφορὰ ἦγαγον εἰς ἐλεεινὸν οἶκημα τῆς συνοικίας τῶν πενήτων τῆς ζοφερᾶς μεγαλοπόλεως τὴν παρθένον, ἣς οἱ ὠραῖοι ὀφθαλμοὶ ἐθορύβησαν ἢ παρεμύθησαν τὴν ψυχὴν τοῦ ποιητοῦ; Δὲν εἶναι σπάνια ἐν τῷ βίῳ τοιαῦτα καταπτώσεις.

Κάρολος Γουνῶ, ὁ περικλεῆς μουσικὸς, ἔμαθε καὶ αὐτὸς ἐκ τῶν ἀγγλικῶν ἐφημερίδων τὴν ἔνδειαν τῆς προβεσηκίας τὴν ἡλικίαν, τῆς παντελῶς ἀπόρου καὶ ἀπέλπιδος κυρίας Black, καὶ ἀνέγνω τὴν ἐν αὐταῖς ἐκκλήσιν εἰς τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ κοινοῦ. Ἦνοιξε τὸν Βύωνα, ἔθηκεν ἐπὶ

τοῦ κλειδοκυμβάλου τὸν ἀποχαιρετισμὸν εἰς τὴν Κόρην τῶν Ἀθηναίων, καὶ συνέθεσε μελωδίαν, ἣν ἔπεμψε πρὸς τὸν ἐκδότην του, γράψας αὐτῷ:

«Ἀφίω εἰς τὴν κυρίαν Black τὰ ἐκ τῆς συνθέσεως ταύτης κέρδη. Τὸ ἔργον μου δὲν ἀνήκει πλέον εἰς ἐμὲ, ἀνήκει εἰς ἐκείνην, ἣν ἔφαλεν ὁ Βύρων, εἰς τὴν θυγατέρα τοῦ προζένου τῆς Ἀγγλίας, εἰς τὴν Κόρην τῶν Ἀθηναίων.»

Συγκινητικωτάτη ἀληθῶς καὶ εὐγενεστάτη πράξις, καὶ ὁμοιάζουσα μᾶλλον μὲ μυθικὴν παράδοσιν παρελθόντων χρόνων. Δις ἡ τέχνη προσέψαυσε, ὡς δι' ἐλαφρᾶς πτέρυγος, τὸ μέτωπον τῆς γυναικὸς ἐκείνης, ἣτις σήμερον θὰ ἦναι βεβαίως νεκρά, ἢ θὰ τήκεται ἐν ἀγνώστῳ τινὶ τρώγλῃ. Δις ἡ πνοὴ τῆς Μούσης ἐθώπευσε τὴν κόμην τῆς, μέλαιναν ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ ποιητοῦ, λευκὴν ἐν τοῖς χρόνοις τῆς δυστυχίας. Δις ἡ ποίησις ἔστη καταγοητευμένη πρὸ τῆς Θηρεσίας Μακρῆ· τὸ πρῶτον ὅτε ὑμνησεν αὐτὴν ἡ λύρα τοῦ Βύρωνος, τὸ δεύτερον ὅτε τὴν παρεμύθησεν ὁ Γουνῶ.

[Jules Claretie]

ΚΥΝΟΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ

Ἐπιστέλλουσιν ἡμῖν τὰ ἐπόμενα:

«Κύριε Διευθυντὰ τῆς «Ἐστίας»,

»Ἐν τῇ «περὶ πένθους» πραγματείᾳ, τῇ κατακεχωρισμένῃ ἐν τῷ 375ῳ ἀριθ. τῆς Ἐστίας, ἀναφέρεται ὁ κ. Χουζῶ διηγουμένος περὶ τινος κύνος ἀποθανούσης ἐκ πείνης παρὰ τὸν τάφον τῆς φονευθείσης κυρίας τῆς.

»Πολλὰ τοιαῦτα παραδείγματα ἀναφέρουσιν οἱ νεώτεροι φυσιολόγοι, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀρχαῖοι διηγοῦνται τινὰ παραπλήσια. Ἐκεῖνο ὅμως, οὗ μνημονεύει ὁ Αἰλιανὸς ἐν τῇ *Ποικίλῃ Ἱστορίᾳ*, εἶναι λίαν ἀξιοπεριεργον καὶ ἀξιαναγνώστον, ὡς ἀποδεικνύον ἄριστα ὅτι ὁ κύων καὶ νοῦμον ζῶον εἶναι καὶ τὴν ἐκ τοῦ θανάτου στέρησιν συναισθανόμενον προδήλως θλίβεται καὶ τήκεται.

»Ἐὰν λοιπὸν εὐαρεστήται ἡ Ἐστία, ἡς δημοσιεύση τὸ ἐν λόγῳ Αἰλιανείου παράδειγμα, ἔχον ἐν μεταφράσει ὡς ἐξῆς:

«Πύρρος ὁ βασιλεὺς, ἐνῶ περιώδευε ποτε, συνήντησέ τινα κύνα, ὅστις ἐφρούρει τὸ σῶμα τοῦ φονευθέντος κυρίου του. Ἐπειδὴ δ' ἔμαθεν ὁ Πύρρος ὅτι ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἦτο ἡ τρίτη καθ' ἣν ὁ κύων ἔμενε ἀσιτος παραφυλάττων τὸ πτώμα τοῦ κυρίου του καὶ μὴ θέλων νὰ ἐγκαταλίπη αὐτό, ἐκέλευσε ὁ βασιλεὺς τοὺς περὶ αὐτὸν ἵνα τὸ μὲν πτώμα θάψωσι, τὸν δὲ κύνα παραλάβωσιν εἰς τὴν συνοδίαν του. Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τοῦτο ὁ Πύρρος ἐπεθεώρει τὸ στράτευμά του, παρελαῦνον ἐνώπιόν του· ἦτο δὲ παρῶν καὶ ὁ κύων, ὅστις ἠσύχαζε καὶ ἐσιώπα. Ὅτε ὅμως οὗτος ἠσθάνθη καὶ εἶδε τοὺς φονεῖς τοῦ κυρίου του ὄντας